

POLITICKÁ GEOGRAFIE

4. Přednáška (verze na web)

POLITICKÁ GEOGRAFIE

Současné tendence v geopolitice

Současné tendence v geopolitice

Reakce na změny ve světě v 90. letech, 3 hlavní přístupy:

- Odmítnutí klasické geopolitiky
- „Pologeopolitické koncepce“
- Snahy „opravit“ klasickou geopolitiku

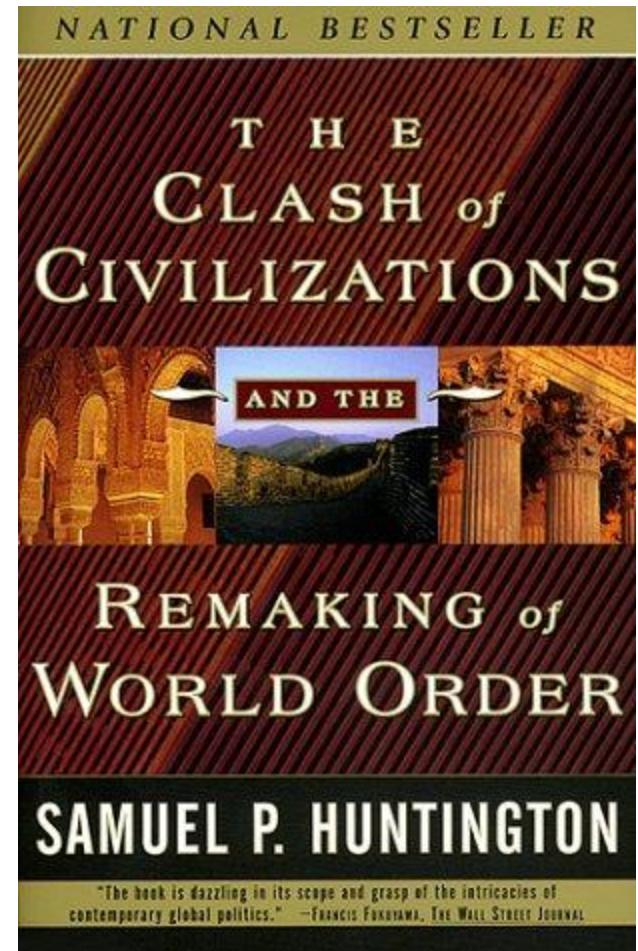
Odmítači klasické geopolitiky

Hlavní teze: mocenské struktury udržující světovou rovnováhu se v 90. letech rozpadly, rozdíl v pohledu na to, co bude dál:

- **Optimisté 1. typu:** vyhrála liberální demokracie a „historie skončila“ (Francis Fukuyama)
- **Optimisté 2. typu:** nastala éra globální závislosti, globalizace ekonomiky potlačí význam a vliv klasických územních států (Richard Rosecrance, Jassica Mathewsová)
- **Pesimisté:** snížení velmocenské konfrontace povede k nárůstu lokálních konfliktů – „válce civilizací“ (Samuel Huntington), „všeobecné anarchii“ (Robert Kaplan)

Samuel Phillips Huntington

- Clash of Civilisation and the Remaking of World Order (1996, hlavní teze už v článku z roku 1993)
- Konflikty provází lidstvo celé dějiny, mění se jen jejich důvody:
 - války dynastií (středověk)
 - války národů (1. světová válka)
 - války ideologií (2. světová válka)
 - co ale nyní? Národy? Ideologie? Něco jiného?

Samuel Phillips Huntington

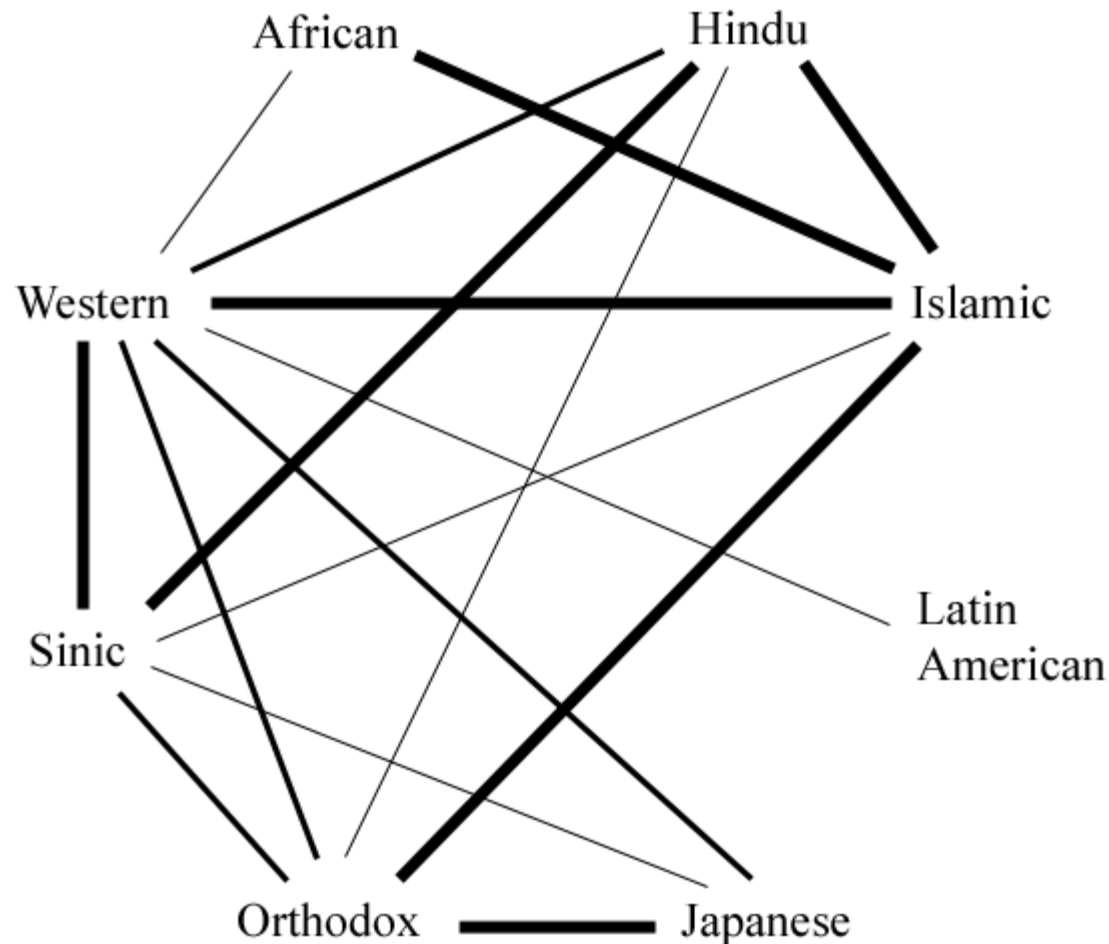
- Za hlavního hráče geopolitických procesů nepovažuje národní státy, ale civilizace – proto je třeba zaměřit se ne na relace mezi cca 200 státy, ale mezi 9 civilizacemi:
 - Západní
 - Latinskoamerická
 - Pravoslavná
 - Islámská
 - Africká
 - Čínská
 - Japonská
 - Hinduistická
 - Buddhistická
- **Civilizace** (civilisation) chápe jako nejširší možný rámec, ve kterém se lidé identifikují jako společenství na základě sdílených hodnot (jsou přirozeně i jiná, užší, společenství – rodina, národ / národní stát, náboženství)

Samuel Phillips Huntington

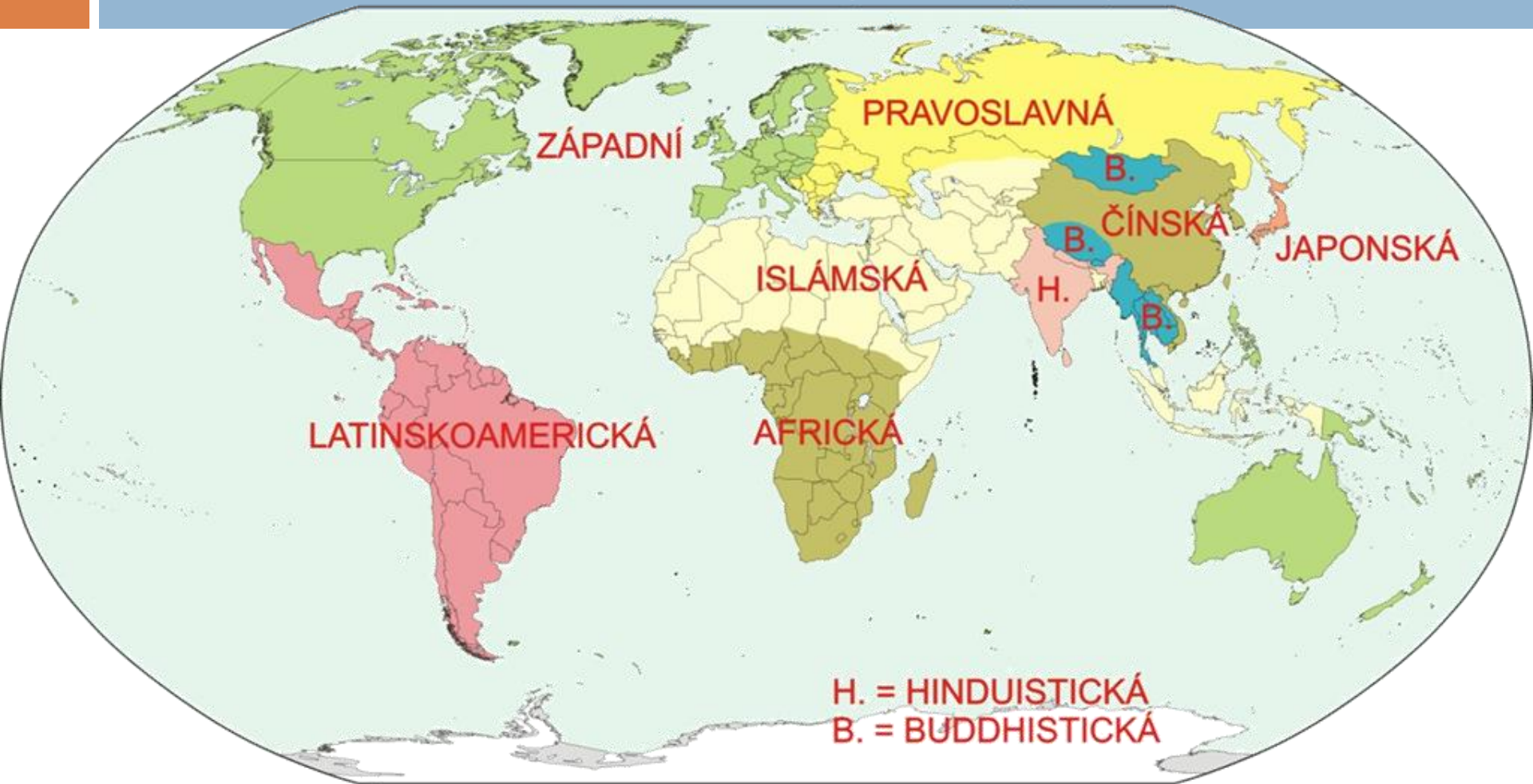
- Každá civilizace vytvořila samostatně vlastní filozofii / okruhy filozofií, liší se proto chápáním významu některých základních pojmů (demokracie / pravda / spravedlnost / právo / národ), ale také pohledem na postavení jednotlivce ve společnosti, etiketou a způsobem komunikace
- Každá civilizace má určitou tendenci považovat se za nejvyspělejší / nejdokonalejší (alespoň v ohledu na svůj hodnotový systém)

Míra konfliktnosti vztahů civilizací

"Emerging alignments" of civilizations, per Samuel Huntington's theory in *The Clash of Civilizations* (1996).

Světové civilizace (Huntington)

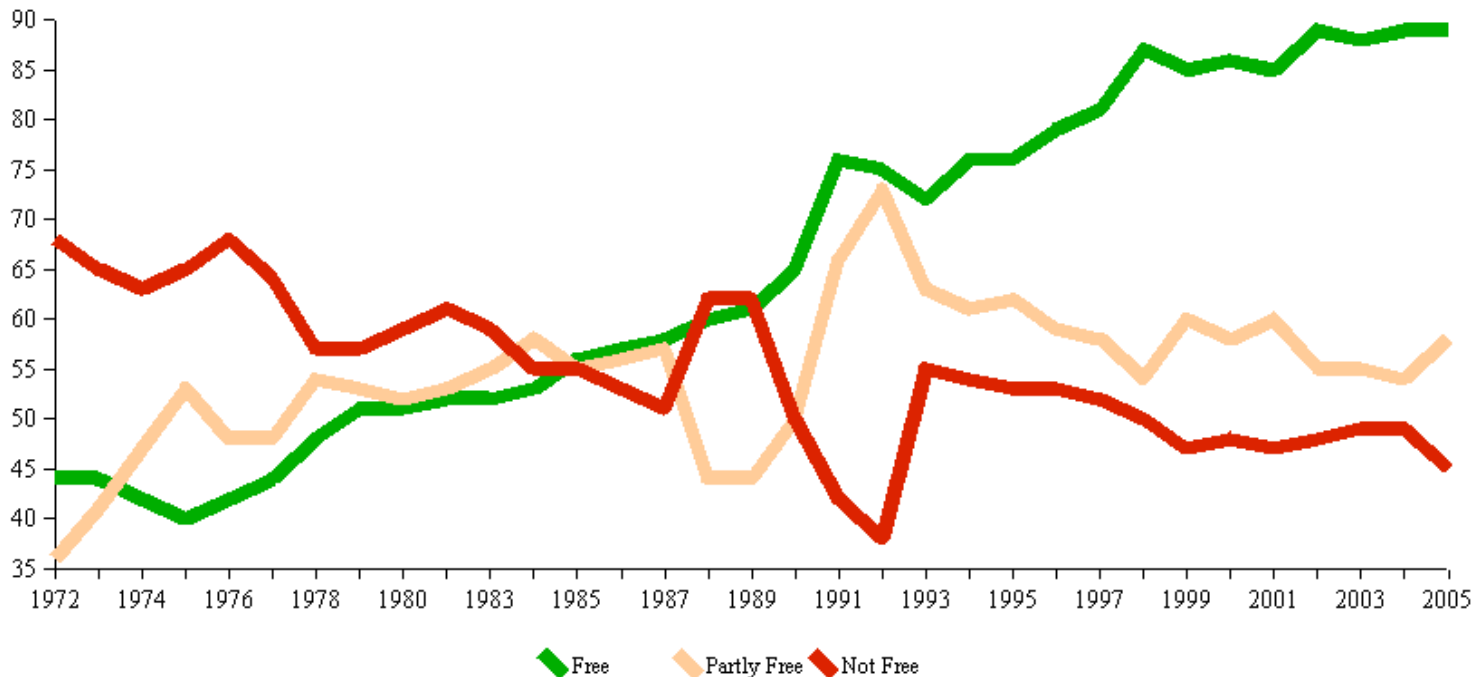
Yoshihiro Francis Fukuyama

- The End of History and the Last Man (1992)
- Our Posthuman Future: Consequences of the Biotechnology Revolution (2002)

Yoshihiro Francis Fukuyama

Freedom in the World 1972-2005 Country Rankings

míra svobody podle zprávy Freedom in the World, Freedom House

Pologeopolitici

Hlavní teze: i nadále bude existovat politický (ná)tlak, bude se ale dít hlavně ekonomickými, ne klasickými politickými nebo vojenskými prostředky. Hlavní přístupy:

- **Neomarxisté:** globalizace vytvoří 2 typy nerovností: vedle tradiční nerovnosti tříd i nerovnost mezi vyspělým jádrem a zaostalou periferií
- **Nemarxisté:** totéž, ale bez nerovnosti tříd
- **Geoekonomisté:** i nadále probíhá soutěživý boj států o místo na slunci, děje se ale „jazykem obchodu“

Geopolitici

- Velmi různorodé variace na klasické koncepce
- Několik národních škol